

Правоохоронна діяльність та національна безпека

УДК 351.746.1(477)

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.15488344>

**Стратегічні пріоритети діяльності Державної прикордонної служби
щодо забезпечення національної безпеки України**

Нікіфоренко Володимир Степанович

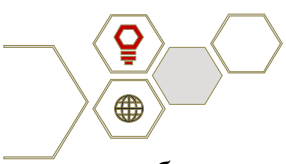
доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України,
перший заступник Голови Державної прикордонної служби України,
вул. Володимирська, 26, м. Київ, Україна, 01601,
e-mail: v_nikiforenko@ukr.net,
ORCID <https://orcid.org/0000-0003-1452-2312>

Морохов Олег Олександрович

кандидат наук з державного управління,
начальник управління контролю та документального забезпечення,
Адміністрація Державної прикордонної служби України,
вул. Володимирська, 26, м. Київ, Україна, 01601,
e-mail: oamor76@ukr.net,
ORCID <https://orcid.org/0000-0002-2254-0070>

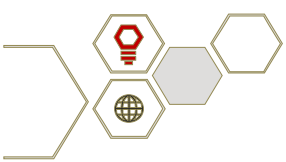
Прийнято: 09.05.2025 | Опубліковано: 22.05.2025

***Анотація.** У статті наведено авторський підхід щодо визначення короткострокових стратегічних пріоритетів із забезпечення прикордонної безпеки як складової національної безпеки України. На основі аналізу Стратегії національної безпеки України, Концепції забезпечення національної системи стійкості, адаптованої Річної національної програми, Комплексного стратегічного плану реформування органів правопорядку як частини сектору*

безпеки і оборони України на 2023–2027 роки Стратегії інтегрованого управління державним кордоном України визначено пріоритети забезпечення національної безпеки у контексті реалізації повноважень Державної прикордонної служби України. Зазначено, що у короткостроковому періоді діяльність Державної прикордонної служби України має бути зосереджена на виконанні п'яти пріоритетних завдань. Головне з них – участь та забезпечення за компетенцією заходів з відсічі російської збройної агресії проти України, заходів правового режиму воєнного стану, готовності до відновлення контролю за державним кордоном після звільнення тимчасово окупованих територій України та нарощення спроможностей сил безпеки та оборони, які здійснюють охорону та захист українсько-російської та українсько-білоруської ділянок державного кордону. Акцентовано увагу, що це завдання має виконуватись одночасно із запровадженням європейських принципів інтегрованого управління державним кордоном України, виконанням Стратегії національної безпеки, реалізації адаптованої Річної національної програми та досягнення максимальної взаємної сумісності всіх складових сектору безпеки і оборони України за стандартами НАТО, нарощенням спроможностей Морської охорони та прикордонної авіації, розвитком системи висвітлення надводної обстановки. Водночас, якісне виконання зазначених завдань потребує вжиття заходів щодо удосконалення системи комплектування, підготовки та роботи з особовим складом, організації логістики та комплектування органів охорони державного кордону сучасними зразками техніки і озброєння. Не менш важливим фактором, що впливає на якість виконання завдань, визначено необхідність удосконалення інженерно-технічного облаштування державного кордону, відновлення та розбудову прикордонної інфраструктури.

Ключові слова: *прикордонна політика, стратегічні пріоритети прикордонної політики, прикордонна безпека, інтегроване управління державним кордоном, прикордонний менеджмент.*

**Strategic priorities of the State Border Guard Service
to ensure the National security of Ukraine**

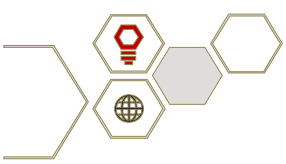
Nikiforenko Volodymyr

Doctor of Juridical Science, Professor, Honored Lawyer of Ukraine,
First Deputy Head of the State Border Guard Service of Ukraine,
26 Volodymyrska Str., Kyiv, Ukraine, 01601,
e-mail: v_nikiforenko@ukr.net,
ORCID <https://orcid.org/0000-0003-1452-2312>

Morokhov Oleh

PhD in Public Administration,
Head of Control and Documentation Department,
Administration of the State Border Guard Service of Ukraine,
26 Volodymyrska Str., Kyiv, Ukraine, 01601,
e-mail: oamor76@ukr.net,
ORCID <https://orcid.org/0000-0002-2254-0070>

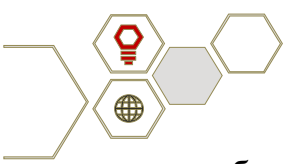
Abstract. *The article presents the author's approach to determining short-term strategic priorities for ensuring border security as a component of Ukraine's national security. Based on the analysis of the National Security Strategy of Ukraine, the Concept of the National Resilience System, the adapted Annual National Program, the Comprehensive Strategic Plan for Reforming Law Enforcement Agencies as Part of the Security and Defense Sector of Ukraine for 2023-2027, and the Strategy for Integrated State Border Management of Ukraine, the author identifies the priorities for ensuring national security in the context of exercising the powers of the State Border Guard Service of Ukraine. It is noted that in the short term, the activities of the State Border Guard Service of Ukraine should focus on the implementation of five priority tasks. The main one is to participate in and ensure, within its competence,*

measures to repel Russian armed aggression against Ukraine, measures of the legal regime of martial law, readiness to regain control of the state border after the liberation of the temporarily occupied territories of Ukraine, and to build the capacity of the security and defense forces that protect and defend the Ukrainian-Russian and Ukrainian-Belarusian sections of the state border. It is emphasized that this task should be carried out simultaneously with the introduction of European principles of integrated management of the state border of Ukraine, implementation of the National Security Strategy, implementation of the adapted Annual National Program and achievement of maximum interoperability of all components of the security and defense sector of Ukraine in accordance with NATO standards, building up the capabilities of the Maritime Guard and border aviation, and developing a system of surface situation awareness. At the same time, the high-quality implementation of these tasks requires measures to improve the system of recruitment, training and work with personnel, organization of logistics and equipping the state border protection bodies with modern models of equipment and weapons. An equally important factor affecting the quality of task performance is the need to improve the engineering and technical arrangement of the State border, and to restore and develop the border infrastructure.

Keywords: *border policy, strategic priorities of border policy, border security, integrated state border management, border management.*

Постановка проблеми. В сучасних умовах на тлі глобальних процесів у світі та викликів, пов'язаних, насамперед, із зміною безпекової парадигми через прагнення окремих держав до перегляду і зміни усталених правил світового порядку, боротьби за ресурси та намагання реалізації своїх імперських амбіцій, Україна опинилась в епіцентрі нових загроз прикордонній безпеці, зокрема у воєнній, гуманітарній та економічній сферах. За цих обставин з лютого 2022 року, поряд з протидією нелегальній міграції, наркотрафіку, контрабандній діяльності та іншим видам транскордонної злочинності, Державна прикордонна

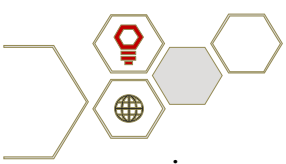

служба у складі сил оборони дає відсіч повномасштабній збройній агресії, розв'язаній російською федерацією проти України.

За останні роки війни прикордонне відомство суттєво підвищило свої спроможності. Створено прикордонні загони бригадного типу, розпочато використання важкого озброєння і бронетехніки, організовано підготовку персоналу за бойовими спеціальностями, запроваджено систему радіоелектронної боротьби і протидії повітряним цілям, активно розвиваються підрозділи безпілотної авіації. Це дозволило прикордонникам знищити понад 9,3 тис. особового складу та 8,6 тис. одиниць військової техніки ворога, а також забезпечити оборону узбережжя, цивільних суден та безперешкодний експорт зернових культур.

Завдяки інтенсифікації міжнародного співробітництва отримано військово-технічне майно на суму понад 8,6 млрд грн. Розпочато новий етап стратегічного планування у сфері інтегрованого управління державним кордоном України. Триває реалізація Дорожньої карти взаємосумісності з НАТО. Забезпечено виконання Планів заходів з реалізації двосторонніх угод про співробітництво у сфері безпеки. Активізовано співпрацю із Європейським агентством прикордонної і берегової охорони. Понад 1,5 тис. військовослужбовців прикордонних підрозділів пройшли підготовку на території Великої Британії. За підтримкою Посольства Сполучених Штатів Америки та Міжнародної організації з міграції запроваджений проєкт «Нове обличчя керівного складу», в якому взяли участь 328 офіцерів (з них 94 – призначені на керівні посади, 219 – зараховані до кадрового резерву).

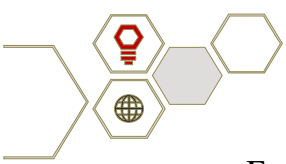
Отриманий Україною досвід протистояння російській агресії показав недооцінку в минулому необхідності досягнення взаємної сумісності сил територіальної оборони із спроможностями інших органів сектору безпеки і оборони задля завдання неприйнятних для противника втрат, що унеможливить реалізацію його агресивних намірів [1, с. 6]. Реалізація стратегії воєнної безпеки України неможлива без всебічного забезпечення оборони України та розвитку потенціалу стримування. Це вимагає визначення серед пріоритетів

діяльності держави комплексу заходів щодо підвищення боєздатності всіх наявних в державі сил безпеки та оборони, якісної підготовки та мотивації включених до військового резерву осіб, побудови ефективної територіальної оборони.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Нагальні проблеми забезпечення прикордонної безпеки як складової національної безпеки України досліджували В. Богданович [1]., Дж. М. Брисон, С. Головня, В. Горбулін, Д. Купрієнко [5]., Ю. Курилюк, М. Литвин [3]., О. Луцький, Г. Магась, В. Муженко [4]., М. Пузирьов, О. Резнікова [2]., В. Саган, О. Фролов, С. Халимон [14]., О. Чиж, С. Шафорост [6]. та деякі інші вчені. Проте, продовження з боку російської федерації агресивної політики стосовно України створює нові небезпеки у сфері забезпечення прикордонної безпеки та прогалини у наукових поглядах науковців. Це вимагає постійного вжиття заходів щодо мінімізації існуючих ризиків та виокремлення пріоритетів діяльності Державної прикордонної служби України, насамперед, в короткостроковому періоді, а також актуалізації наукових поглядів на цю проблему.

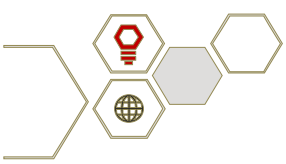
Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Вирішення існуючої проблеми забезпечення Державною прикордонною службою національної безпеки України потребує проведення аналізу основних державних документів стратегічного планування на середньостроковий і короткостроковий період, зокрема Стратегії національної безпеки України, Концепції забезпечення національної системи стійкості, адаптованої Річної національної програми, Комплексного стратегічного плану реформування органів правопорядку як частини сектору безпеки і оборони України на 2023–2027 роки Стратегії інтегрованого управління державним кордоном України. Результати такого аналізу дають змогу опрацювати авторський підхід щодо визначення стратегічних пріоритетів із забезпечення прикордонної безпеки як складової національної безпеки України у найближчій перспективі.

Базова гіпотеза, що розглядається у цьому дослідженні, полягає у тому, що діяльність Державної прикордонної служби України у короткостроковому періоді зосереджена на виконанні п'яти пріоритетних завдань, головне серед яких – участь та забезпечення за компетенцією заходів з відсічі російської збройної агресії проти України, заходів правового режиму воєнного стану, готовності до відновлення контролю за державним кордоном після звільнення тимчасово окупованих територій України. Серед інших завдань – запровадження європейських принципів інтегрованого управління державним кордоном; удосконалення системи комплектування, підготовки та роботи з особовим складом; якісна логістика, зокрема забезпечення органів охорони державного кордону сучасними зразками техніки і озброєння; удосконалення інженерно-технічного облаштування державного кордону, відновлення та розбудова прикордонної інфраструктури.

Метою статті є визначення стратегічних пріоритетів діяльності Державної прикордонної служби України в короткостроковому періоді в умовах продовження російською федерацією військової агресії.

Виклад основного матеріалу дослідження. У сфері забезпечення національної безпеки основними пріоритетами державної політики є: упровадження нової парадигми мислення, що передбачає відповідальність кожного громадянина; запровадження моделі адаптивного управління та дієвих механізмів самоуправління; визначення альтернативних цілей і планів, залежно від змін і тенденцій розвитку безпекової ситуації; забезпечення ефективної взаємодії, перерозподілу відповідальності на користь місцевих органів управління й територіальних громад, державного, регіонального та місцевого лідерства; забезпечення згуртованості суспільства навколо питань забезпечення безпеки та стійкості в межах держави, регіону, територіальної громади; розвиток безпекових та інших спроможностей взаємодіючих суб'єктів; удосконалення системи стратегічного планування; формування культури безпеки суспільства; забезпечення ефективного громадського контролю за

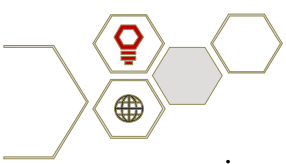
використанням державних ресурсів у сфері забезпечення національної безпеки та стійкості [2, с. 339].

До початку відкритої збройної агресії РФ основними складовими державної політики у сфері забезпечення прикордонної безпеки вітчизняні науковці виокремлювали: пріоритет прав і свобод; верховенство права; пріоритет договірних засобів у попередженні та розв'язанні конфліктів; своєчасність заходів щодо захисту національних інтересів; чітке розмежування повноважень суб'єктів інтегрованого управління кордонами; впровадження демократичного цивільного контролю; залучення громадськості до вироблення та реалізації прикордонної політики; використання міжнародних механізмів забезпечення прикордонної безпеки [3, с. 20].

З огляду на зазначене, основні засади державної політики у сфері забезпечення прикордонної безпеки зосереджувались на: прогнозуванні розвитку обстановки; координації діяльності суб'єктів інтегрованого управління кордонами; удосконаленні системи правового регулювання у зазначеній сфері; проведенні делімітації та демаркації державного кордону; розбудові державного кордону та його інфраструктури; запровадженні державного механізму реалізації прикордонної політики; інституціональному розвитку Державної прикордонної служби України; поглибленні міжнародного співробітництва; закладанні в основу державного механізму реалізації в Україні прикордонної політики системи інтегрованого управління кордонами [3, с. 20].

Результативність спільного застосування сил безпеки та оборони під час нейтралізації загроз воєнного характеру визначається сукупними спроможностями відповідних суб'єктів, ефективністю системи управління та виконання ними визначених завдань щодо нейтралізації загроз, якістю ресурсного забезпечення [7, с. 7]. Це потребує трансформації системи військової освіти відповідно до стандартів НАТО.

На сьогодні система матеріально-технічного забезпечення Державної прикордонної служби України не має достатніх можливостей здійснювати в режимі реального часу планування, оптимізацію інформації, якісно проводити

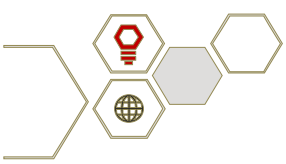
аналіз загальної забезпеченості органів та підрозділів охорони державного кордону. Вона, також, обмежена у можливостях проводити моніторинг щодо поточних логістичних заходів, потреб, транспортування сил та засобів, переміщення особового складу, транспортних засобів. Крім того, в Державній прикордонній службі України відсутня належно розвинута комп'ютерна мережа, яка є необхідною для повноцінного функціонування логістичного програмного забезпечення країн-членів НАТО [5, с. 44].

У матеріалах останніх досліджень акцентується увага на необхідності виокремлення та удосконалення трьохступеневої системи технічного забезпечення Державної прикордонної служби України. На рівні Адміністрації Державної прикордонної служби України (стратегічний рівень), регіональних управлінь (оперативний рівень) та органів охорони державного кордону (тактичний рівень) [6, с. 187].

Зазначені факти можуть бути підґрунтям для визначення стратегічних пріоритетів діяльності Державної прикордонної служби України в короткостроковому періоді.

Відповідно до законодавства України головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, який забезпечує формування державної політики з питань захисту державного кордону та охорони суверенних прав України в її виключній (морській) економічній зоні, є Міністерство внутрішніх справ України [7]. Завдання реалізації зазначеної політики покладені на Адміністрацію Державної прикордонної служби України [8].

Реалізація Стратегії національної безпеки України здійснюється на засадах розвитку оборонних і безпекових спроможностей сил безпеки та оборони, створенні умов швидкого адаптування до змін безпекового середовища суспільства та держави, мінімізації ризиків у сфері забезпечення національної безпеки, розвитку міжнародного співробітництва, особливо із стратегічними ключовими партнерами. Це забезпечує досягнення тріумфірату ключових якісних властивостей, що необхідні сучасній державі для

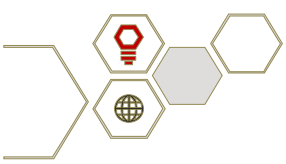

протистояння в умовах ведення про неї гібридний війн, зокрема таких як стримування, стійкість, взаємодія [9].

Також Концепція забезпечення національної системи стійкості ґрунтується на забезпеченні ефективного функціонування таких базових елементів як: державні органи; об'єкти критичної інфраструктури (харчування, водо та енергопостачання, транспорт, кібербезпека, інформаційні та комунікаційні системи, забезпечення оборони та правопорядку, заклади охорони здоров'я); єдина державна система цивільного захисту до дій в умовах загрози чи виникнення надзвичайних ситуацій; система реагування на масове переміщення людей; суспільна стійкість (зокрема, до інформаційних впливів); фінансово-економічне забезпечення безперервності основних бізнес-процесів тощо [10].

Збройна агресія російської федерації зумовила запровадження нових підходів до удосконалення системи охорони державного кордону України. У 2023 році розпорядженням Кабінету Міністрів України було уточнено загрози у сфері забезпечення прикордонної безпеки. Основними з них є: воєнна загроза з боку російської федерації та республіки білорусь; розвідувально-підбивна діяльність з боку країни-агресора та її союзників; мінна небезпека на територіях, де велися бойові дії; присутність російського військового контингенту на території так званого Придністров'я; можливий негативний розвиток епідемічної ситуації; активізація нелегальної міграції до європейських країн; активізація транскордонної злочинності та торгівлі людьми [11].

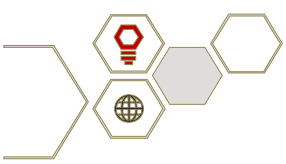
Упродовж 2024 року реформування сектору безпеки та оборони здійснювалось в рамках адаптованої Річної національної програми на 2024 рік. Її цілями були визначені: посилення демократичного цивільного контролю за сектором безпеки і оборони України; розбудова доброчесності, підвищення прозорості та підзвітності у секторі безпеки і оборони України; реформування органів правопорядку як частини сектору безпеки і оборони України; економічна безпека і відновлення; взаємна сумісність з НАТО та розвиток спроможностей сектору безпеки і оборони України; цифрова трансформація

сектору безпеки і оборони України та соціально-гуманітарне його забезпечення; ефективна політика планування та управління ресурсами в секторі безпеки і оборони України із використанням євроатлантичних підходів; розвиток оборонно-промислового комплексу України для забезпечення основних потреб складових сектору безпеки і оборони України в озброєнні, військовій та спеціальній техніці; розвиток системи безпеки інформації для забезпечення захисту, цілісності інформації та належного порядку доступу до неї; розвиток спроможностей національної системи кібербезпеки для протидії кіберзагрозам у сучасному безпековому середовищі; розбудова ефективної системи боротьби з тероризмом та його фінансуванням у контексті нових загроз безпеці держави; забезпечення сумісності національного законодавства у сфері безпеки і оборони України з нормативно-правовими документами, зокрема міжнародними договорами та НАТО [12].

У ході Комітетських слухань у змішаному форматі з питань набуття Україною повноправного членства в НАТО, що відбулись 18.12.2024, було акцентовано увагу на необхідності посилення демократичних інституцій в Україні, реформування безпекового та оборонного секторів, зміцнення демократичного цивільного контролю над Збройними Силами України, досягненні взаємної сумісності та впровадженні стандартів НАТО, що не вдалося повністю реалізувати в 2024 році [13].

Державна прикордонна служба України як правоохоронний орган спеціального призначення має специфіку діяльності, що поєднує військову та правоохоронну складові. Протистояння України повномасштабному вторгненню російської федерації вимагає перегляду завдань, які покладаються на прикордонне відомство [14]. Так, Комплексний стратегічний план реформування органів правопорядку як частини сектору безпеки і оборони України на 2023-2027 роки передбачає шість пріоритетних напрямів реформ, що стосуються [15]:

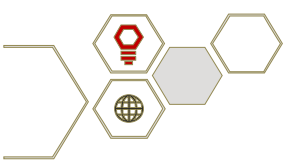

- забезпечення ефективності діяльності органів правопорядку як складової сектору безпеки і оборони з дотриманням стандартів прав людини і основоположних свобод та забезпечення гендерної рівності;
- послідовності кримінальної політики задля запобігання злочинності, невідворотності відповідальності, захисту особи, суспільства та держави від кримінальних правопорушень;
- оперативності кримінального провадження з дотриманням міжнародних стандартів та верховенства права;
- орієнтації системи управління на результат відповідно до встановлених пріоритетів діяльності;
- комплексного впровадження цифровізації;
- забезпечення відкритості, прозорості, підзвітності та незалежності органів правопорядку від зовнішнього й внутрішнього втручання в їхню професійну діяльність.

Слід зазначити, що діючий План реалізації Стратегії інтегрованого управління кордонами розрахований на період до 2025 року [16]. Зазначені пріоритети мають бути враховані під час опрацювання відповідного документу стратегічного планування на наступний період.

Для прискорення вступу України до Європейського Союзу та НАТО потребується реформування органів правопорядку як частини сектору безпеки і оборони України, що має спрямовуватися на досягнення взаємної сумісності з НАТО, розвиток спроможностей сектору безпеки і оборони України, підвищення ефективності планування та управління ресурсами, забезпечення основних потреб складових сектору безпеки і оборони України в озброєнні, військовій та спеціальній техніці та розвитку системи боротьби з тероризмом.

Забезпечення ефективної охорони та оборони державного кордону України неможливо без зміцнення кадрового потенціалу органів та підрозділів охорони державного кордону. Це потребує удосконалення системи підготовки військовослужбовців Державної прикордонної служби України до виконання

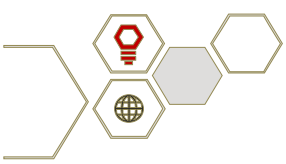

визначених завдань (особливо в умовах ведення бойових дій) з урахуванням положень Концепції трансформації системи військової освіти.

Потребує удосконалення робота щодо мотивації та соціального супроводу персоналу, що вимагає подальшого удосконалення системи моніторингу та реагування на соціальні проблеми особового складу, членів їх сімей, перш за все загиблих, полонених та безвісно зниклих прикордонників, а також супроводження отримання ними гарантованих державою соціальних пільг та гарантій.

Широка підтримка України з боку міжнародної спільноти, стратегічних союзників та волонтерських рухів дала змогу забезпечити прикордонні підрозділи різноманітними зразками озброєння та техніки. На сьогодні особовим складом Державної прикордонної служби України накопичено величезний досвід їх експлуатації та бойового застосування. Разом з тим залишається актуальною потреба уніфікації та технічного переоснащення органів та підрозділів Державної прикордонної служби України найбільш ефективними сучасними зразками озброєння, автомобільної, бронетанкової та інженерної техніки, оптико-електронними приладами спостереження, особливо тих органів та підрозділів охорони державного кордону, які задіяні в обороні держави. З огляду на зазначене, система матеріального та технічного забезпечення має бути приведена у відповідність до стандартів НАТО (з урахуванням спроможностей національної економіки) для підтримки на необхідному рівні виконання прикордонним відомством службово-бойових завдань.

Також підвищення можливостей Державної прикордонної служби України щодо охорони та захисту державного кордону в умовах збройної агресії російської федерації проти України та підготовки до виконання завдань за призначенням на тимчасово окупованих територіях Донецької, Луганської, Харківської, Херсонської, Запорізької областей та Автономної Республіки Крим потребує:

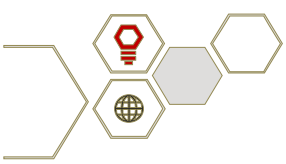

- цілеспрямованого розвитку системи управління та обміну необхідною інформацією з органами управління складових сил безпеки і оборони з обов’язковим дотриманням стандартів НАТО;
- забезпечення дій органів та підрозділів охорони державного кордону сучасними засобами захищеного зв’язку;
- автоматизації основних процесів управлінської діяльності;
- удосконалення системи кібербезпеки;
- підвищення спроможності органів та підрозділів охорони державного кордону щодо виявлення та знищення повітряних цілей противника;
- створення бойових (спеціальних) підрозділів розвідувально-ударних безпілотних авіаційних комплексів;
- мілітаризації існуючого парку пілотованої авіації Державної прикордонної служби України та забезпечення прикордонних підрозділів сучасною безпіотною авіаційною технікою;
- оновлення корабельно-катерного складу Морської охорони;
- поетапного відновлення місць базування кораблів (катерів) загонів морської охорони Державної прикордонної служби України.

Ефективність виконання завдань з охорони та захисту державного кордону потребує нарощення та періодичного оновлення інженерно-технічного облаштування державного кордону України. В першу чергу це стосується створення ешелонованої системи інженерних фортифікаційних споруд на українсько-російської та українсько-білоруської ділянках державного кордону, облаштування мінно-вибухових загороджень, протитанкових ровів, залізобетонних та дротяних загороджень.

На інших ділянках потребується оптимізація прикордонної інженерної інфраструктури з урахуванням існуючих та потенційних загроз, зокрема:

- впровадження систем охорони локальних ділянок на основі сейсмодатчиків та бездротових камер на загрозливих ділянках державного кордону;

- нарощення протяжності дротяних загороджень, забезпечення органів Державної прикордонної служби України сучасними засобами радіаційного, хімічного, біологічного захисту (зокрема за рахунок реалізації програм міжнародної технічної допомоги);

- будівництво доріг для пересування прикордонних нарядів у районах несення служби;

Також, в умовах протистояння збройній агресії з боку російської федерації залишається актуальним удосконалення електронної системи висвітлення розвитку обстановки на морській ділянці державного кордону України з урахуванням реальних та потенційних загроз, зокрема:

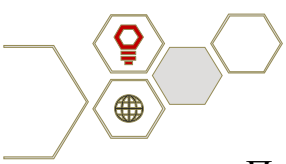
- встановлення радіолокаційних станцій та комплексів оптико-електронного спостереження для ідентифікації надводних цілей;

- створення посилених засобами моніторингу надводної обстановки мобільних постів та груп;

- розвиток системи передачі інформації про надводні цілі.

Результатом виконання зазначених пріоритетних завдань має стати досягнення і підтримання високого рівня прикордонної безпеки, підвищення ефективності функціонування Державної прикордонної служби в загальній системі оборони держави та реалізації прикордонним відомством визначених завдань в умовах російської збройної агресії щодо забезпечення національної безпеки України.

Висновки. Збереження у довгостроковій перспективі військових загроз з боку російської федерації, нагальна необхідність прискорення процесів реформування державних органів виконавчої влади України з набуттям нею статусу кандидата для вступу до Європейського Союзу та реалізація Комплексного стратегічного плану реформування органів правопорядку як частини сектору безпеки і оборони України на 2023-2027 роки потребує виокремлення п'яти основних груп пріоритетів діяльності Державної прикордонної служби України на короткостроковий період.

По-перше – забезпечення відсічі збройної агресії російської федерації проти України, виконання заходів правового режиму воєнного стану, забезпечення готовності до відновлення контролю за державним кордоном після звільнення тимчасово окупованих територій України, нарощення спроможностей сил безпеки та оборони, які здійснюють охорону та захист українсько-російської та українсько-білоруської ділянок державного кордону.

По-друге – запровадження європейських принципів інтегрованого управління державним кордоном України, забезпечення реалізації Стратегії національної безпеки, Стратегії інтегрованого управління державним кордоном України. Реалізації адаптованої Річної національної програми та досягнення взаємної сумісності всіх складових сектору безпеки і оборони України за стандартами НАТО. Нарощення спроможностей Морської охорони, розвиток прикордонної авіації та системи висвітлення надводної обстановки.

По-третє – удосконалення системи комплектування, підготовки, роботи з особовим складом суб'єктів забезпечення прикордонної безпеки та розвиток системи соціального супроводу, правового захисту, медичної та психологічної реабілітації військовослужбовців.

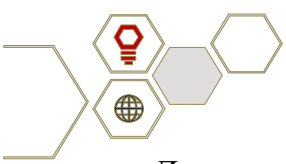
По-четверте – організація логістики суб'єктів забезпечення прикордонної безпеки, комплектування їх сучасними зразками техніки та озброєння.

По-п'яте – удосконалення інженерно-технічного облаштування державного кордону, відновлення та розбудова прикордонної інфраструктури.

Напрямом подальших досліджень може бути удосконалення розподілу повноважень суб'єктів інтегрованого управління державним кордоном з урахуванням норм права Європейського Союзу.

Список використаних джерел

1. Богданович В., Муженко В., Луцький О. Концепція забезпечення воєнної безпеки України на основі оцінювання та прогнозування ризиків реалізації кризових сценаріїв. *Збірник наукових праць Національної академії*

Державної прикордонної служби України. Серія: військові та технічні науки. 2023. № 4(93). С. 4–19.

2. Резнікова О. О. Національна стійкість в умовах мінливого безпекового середовища : монографія. Київ : НІСД, 2022. 456 с.

3. Литвин М. М. Основи інтегрованого управління кордонами : курс лекцій. Хмельницький : Вид-во НАДПСУ, 2011. 368 с.

4. Муженко В., Богданович В., Луцький О. Напрями інтеграції зусиль суб'єктів сил оборони щодо зниження ризиків реалізації кризових сценаріїв у системі забезпечення національної безпеки держави. *Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України. Серія: військові та технічні науки. 2024. № 1(94). С. 4–17.*

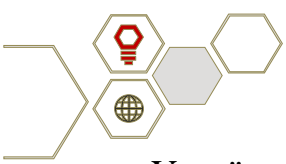
5. Купрієнко Д., Саган В., Фролов О. Аналіз доцільності впровадження інформаційної системи логістичного забезпечення НАТО LOGFAS у діяльність Державної прикордонної служби України. *Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України. Серія: військові та технічні науки. 2022. № 4(89). С. 26–50.*

6. Шафорост С., Головня С., Чиж О. Пропозиції з формування системи технічного забезпечення Державної прикордонної служби України в рамках об'єднаної логістики сил оборони. *Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України. Серія: військові та технічні науки. 2024. № 1(94). С. 184–195.*

7. Про затвердження Положення про Міністерство внутрішніх справ України : Постанова Кабінету Міністрів України від 28.10.2015 № 878. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/878-2015-п#Text> (дата звернення: 10.12.2024)

8. Про внесення змін до Закону України «Про національну безпеку України» щодо стратегічних основ інтегрованого управління державним кордоном України : Закон України від 16.07.2024 № 3858-IX. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3858-20#n6> (дата звернення: 07.12.2024).

9. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14.09.2020 «Про Стратегію національної безпеки України» : Указ Президента

України від 14.09.2020 № 392/2020. URL :
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/392/2020#Text> (дата звернення: 15.12.2024).

10. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 20.08.2021 «Про запровадження національної системи стійкості» : Указ Президента України від 27.09.2021 № 479/2021. URL :
<https://www.president.gov.ua/documents/4792021-40181> (дата звернення: 20.12.2024).

11. Про внесення змін до розпорядження Кабінету Міністрів України від 24.07.2019 № 687 : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 21.07.2023 № 660-р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/660-2023-p#n43> (дата звернення: 10.12.2024).

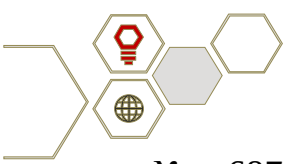
12. Адаптована Річна національна програма на 2024 рік. URL :
https://drive.google.com/drive/folders/1GhTZdnMhpXuC3dKlGrGOro_ky_mkN9sp
(дата звернення: 10.12.2024).

13. Комітет з питань зовнішньої політики та міжпарламентського співробітництва провів слухання: «Законодавче забезпечення набуття Україною повноправного членства в НАТО та завдання парламентської дипломатії». URL : https://www.rada.gov.ua/news/news_kom/256886.html (дата звернення: 07.12.2024).

14. Халимон С., Пузирьов М. Службово-бойова діяльність Державної прикордонної служби України: запрошення до дискусії. *Migration & Low*. 2023. Vol. 3. С. 23–36. URL : <http://doi.org/10.32752/2786-5185-2023-3-5-6-23-36> (дата звернення: 04.12.2024).

15. Про Комплексний стратегічний план реформування органів правопорядку як частини сектору безпеки і оборони України на 2023-2027 роки: Указ Президента України від 11.05.2023 № 273/2023. URL :
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/273/2023#Text> (дата звернення: 10.12.2024).

16. Про схвалення Стратегії інтегрованого управління кордонами на період до 2025 року : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 24.07.2019

№ 687-р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/687-2019-p#Text> (дата звернення: 10.12.2024).